

Plenum

Torsdag 18.12.2025 kl. 10.00—21.22

3.2. Huvudtitel 25 Justitieministeriets förvaltningsområde

Talman Jussi Halla-aho: Nu presenteras huvudtitel 25 gällande justitieministeriets förvaltningsområde.

Den allmänna debatten om huvudtiteln pågår i detta skede högst till klockan 13.

Ledamot Reijonen, varsågod.

Debatt

11.30 **Minna Reijonen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, arvoisa ministeri! Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahataso on noin 1,2 miljardia euroa, mikä on noin 37 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa, jos vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei oteta huomioon. Talousarvioon sisältyy oikeudenhoidon lisärahoitusta 80 miljoonaa euroa, mikä on 15 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 25. Toisaalta hallinnonalalle kohdistuu kuitenkin vuoden 26 tasolla noin 30 miljoonan euron sopeutustoimet. Saadun selvityksen mukaan oikeudenhoidon selonteon lisärahoitus pitää kokonaisuudessaan oikeudenhoidon toimintakykyisenä, vaikka säästöt ja uusien tehtävien hoito ilman lisäresursseja kiristävät tilannetta.

Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että julkisen talouden heikosta tilanteesta huolimatta oikeudenhoidon resursointiin on panostettu. Myös hallinnonalan säästövelvoite on maltillinen, sillä hallitus haluaa huolehtia Suomen ulkoisesta ja sisäisestä turvallisuudesta sekä oikeudenhoidon toimintakyvystä.

Rikosketjun toimivuuden kannalta on olennaista, että poliisin ja muiden tutkintaviranomaisten lisäresursoinnissa kiinnitetään huomiota muutosten seurausvaikutuksiin ketjun myöhemmissä vaiheissa. Myös lakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota rikosprosessiketjun oikeasuhtaiseen resursointiin.

Hallinnonalan avustuksessa valiokunta kiinnittää huomiota rikoksen uhrien tukemiseen sekä perheväkivallan ja lähisuhdeväkivallan varsinaisen työn tärkeyteen.

Valiokunta on myös lisännyt avustusmenoihin määrärahaa 100 000 eurolla, joka kohdennetaan puoliksi Rikosuhripäivystykselle ja Pakolaisneuvonnalle.

Valiokunta käsittelee mietinnössään myös Ulosottolaitoksen tilannetta, sillä ulosoton työmäärä on kasvanut usean vuoden ajan. Ulosottovelallisten määrä on kasvanut, ja ulosottomenettelyissä kiinteistöjen ja huoneistojen realisointitilanne on huolestuttava. Myös häätömäärät ovat kasvaneet, ja lisäksi Venäjän vastaiset pakotteet ovat usean vuoden ajan työllistäneet Ulosottolaitosta. Ulosottolaitoksen toimintaedellytykset on tärkeää turvata.

Rikosseuraamuslaitoksen määrärahat kasvavat ensi vuonna vajaalla 16 miljoonalla eurolla, mikä johtuu muun muassa lisärahoituksesta vankipaikkoihin. Vankimäärä on syksystä 24 lähtien kohonnut voimakkaasti muun muassa viime hallituskaudella toteutettujen rangaistusten kiristämisen ja tuomioistuinten rangaistuskäytännön ankaroitumisen seu-

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

rauksena. Tämä on johtanut vankiloiden yliasutustilanteeseen, ja marraskuussa täyttöaste oli suljetuissa vankiloissa peräti 117 prosenttia. Yliasutusta tulee helpottamaan Vaalaan valmistunut uusi vankila, loppuvuodesta 25 valmistuva Oulun uusi vankila sekä Vantaan vankilan laajennusosa ja selliosastojen remontin valmistuminen vuoden 26 alkupuolella.

Hallitus on myös linjannut rahoituksen kaikille uusille rangaistusten kiristyksille, ja valiokunnan mietinnössä todetaan tällä lisärahoituksella rakennettavat kohteet.

Valiokunta toteaa huolensa vankipaikkamäärään ja vankilakiinteistöjen peruskorjaustarpeisiin liittyvistä haasteista. Myös Rikosseuraamuslaitoksen henkilöresursseihin tulee kiinnittää huomiota niin työhyvinvoinnin kuin vankilaturvallisuuden varmistamiseksi. Edellisvuosien tavoin valiokunta pitää tärkeänä vankien päihde- ja mielenterveyskuntoutuksen sekä palvelujatkuvuuden turvaamista. Päihde- ja mielenterveysongelmat ovat yleisiä, ja kuntoutuksella voidaan edistää vankien vapautumisen jälkeistä integroitumista yhteiskuntaan, mikä osaltaan vähentää myös uusintarikollisuuden riskiä. — Kiitoksia valiokunnalle, ja erityiskiitos ministerille tärkeästä työstäsi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

11.34 Oikeusministeri Leena Meri: Arvoisa puhemies! Kiitos valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaoston puheenjohtaja Minna Reijoselle puheenvuorosta. Kiitän myös muutenkin valtiovarainvaliokuntaa ja lakivaliokuntaa ja sen puheenjohtajaa, edustaja Eerolaa sekä työ- ja tasa-arvovaliokuntaa hyvästä työstä ja oikeansuuntaisista ja arvokkaista pohdinnoista lausunnoissa ja mietinnöissä.

Kuten tuossa äsken tuli esille, oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan oikeusvaltion ydintoimintoja — kutsun sitä oikeusvaltion selkärangaksi — ja hallinnonalan budjetti on kuitenkin vain noin 1,2 miljardia. Tällä rahalla pystymme ja olemme vuosikautia pystyneet, joskin nyt lisää panostaneet, hoitamaan nämä vaativat oikeusturva-tehtävät. Tämä summa on kuitenkin noin 37 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvana vuonna varsinaisessa talousarviossa, kun näitä vaihtelevia vaalimenoja ei huomioida. Oikeudenhoidon toimintakyvyn takaavat hallinnonalalla tuomioistuinlaitos, julkinen oikeusapu, edunvalvonta sekä talous- ja velkaneuvonta, Syyttäjälaitos, Ulosottolaitos, Rikosseuraamuslaitos, Oikeusrekisterikeskus sekä hallinnonalan erityisviranomaiset, joita kiitän kaikesta työstä ja venymisestä tämän kovan kiireen keskellä. He tekevät parastaan, jotta asiat etenevät rivakasti. Näissä kuvatuissa talouden raameissa ja oikeushallinnon alalla työskentelevän yli 10 000 henkilön voimin tehdään työtä turvallisen yhteiskunnan ja paremman oikeusvaltion eteen sekä annetaan ihmisille oikeusturvaa heidän yksittäisissä tärkeissä asioissaan.

Kuten valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on todettu, hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että oikeusjärjestelmän toimijoiden rahoitus varmistetaan, suomalaista oikeusvaltiota vahvistetaan ja oikeusprosesseja sujuvoitetaan. Myös lakivaliokunta totesi lausunnossaan, että toimiva oikeudenhoidon ketju edellyttää tasapainoista ja riittävää resursointia kaikille oikeudenhoidon toimijoille. Oikeudenhoidon rahoitustilannetta onkin tällä hallituskaudella parannettu oikeudenhoidon selontekoon liittyvällä rahoituksella ja hallitusohjelmassa päätetyllä lisärahoituksella. Ensi vuonna tämän lisärahoituksen määrä on 80 miljoonaa euroa.

Hallitusohjelmaan sisältyy useita hankkeita oikeusprosessien sujuvoittamiseksi. Hallitusohjelman mukaan riita-, rikos- ja hakemusprosesseja uudistetaan, ja näin ollen proses-

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

sitkin nopeutuvat. Tämä hallitusohjelman toimeenpano etenee. Näitä esityksiä on jo täällä eduskunnassa useita käsitelty, ja useita on vielä tulossa. Viime viikolla hallitus antoi esityksen syyteneuvottelujen käyttöönoton laajentamisesta ja sen menettelyä koskevista muutoksista. Lisäksi eduskuntaan annettiin esitys, joka sisältää runsaasti muita muutoksia rikosasioiden esitutinnan selkeyttämiseksi ja nopeuttamiseksi sekä syyteharkintaan ja tuomioistuinkäsittelyyn tehtäviä muutoksia, kuten kirjallisen menettelyn lisäämistä tai niin kutsutun poissaolokäsittelyn laajentamista, jota ovat vuosikausia tuomioistuimet toivoneet, koska ihmiset eivät saavu oikeuteen.

Rikosprosesseja sujuvoittamalla voidaan antaa oikeusturvaa tehokkaammin ja lyhentää käsittelyaikaa, koska se on ihmisille tärkeää, että asiat tulevat käsiteltyä nopeasti. Uhreille erityisesti on todella hankalaa odotella pitkään. Eduskunnan käsiteltäväksi aiemmin syksyllä annettiin myös hallituksen esitys pienten riita-asioiden menettelyä koskevaksi lainsäädännöksi, joka koskee häätöjä ja asumista koskevia riitoja. Sillä toivottavasti saadaan pienemmillä kustannuksilla nämä tärkeät asiat nopeammin käsiteltyä.

Lisää on todella tulossa kymmenittäin. Hallituksen esityksiä ja säädöksiä taisi olla 80, jotka oikeusministeriö antaa, ja muita selvityksiä, ohjelmia ja toimenpiteitä on noin 50. Ennätysellisen paljon on oikeusministeriössä tehty töitä ja tehdään loppuun asti, ja kiitän tietysti virkakuntaa siitä, että ovat jaksaneet pysyä ministerinkin tahdissa.

Julkisen talouden heikosta tilanteesta johtuen täytyy myöntää, että meillekin ja meidän hallinnonalallemme on kohdennettu toimintamenoja, joiden kokonaistaso on noin 24 miljoonaa euroa, mutta olen kuitenkin tyytyväinen siitä, että ne ovat yleistä linjaa ajatellen pienemmät. Tämä tahtotila on tullut esille myös valiokunnan mietinnöissä. — Olikos tämä, puhemies, vain viisi minuuttia? No, selvä. Minäpä sitten puhun myöhemmin lisää.

Totean sen, että olen tyytyväinen tästä tietosuojavaltuutetun tilanteesta, että saimme sisäisesti kohdennettua tietosuojavaltuutetulle lisää resursseja. Se on erittäin tarpeellista. — Palaan näihin muihin myöhemmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat halutessaan pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

11.39 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puheenjohtaja! Kiitos ministerille siitä, että määrärahoja on hallinnonalalle saatu lisää oikeudenhoidon selonteon mukaisesti. Nämä lisäresurssit ovat tärkeitä, mutta ne eivät todellakaan yksin oikeudenhoidon haasteita ratkaise, vaan tarvitaan näitä rakenteellisia uudistuksia, digitalisaation hyödyntämistä ja prosessien kehittämistä, jotta käsittelyajat ja oikeudenhoidon henkilöstön työkuorma eivät kasva kohtuuttomiksi, mistä ministerikin tässä puhui.

Hallitusohjelmaan todellakin sisältyy useita kirjauksia rikosprosessin sujuvoittamisesta, ja kiitos ministerille myös siitä, että tähän työhön on ryhdytty. Työryhmä on näitä keinoja miettinyt, ja ensimmäinen hallituksen esityskin tuonne lakivaliokunnan käsittelyyn on tullut. Mutta me tarvitsemme myös ihan järjestelmätason uudistuksia, ja kysyisinkin ministeriltä: onko tässä pohdittu sitä, että esimerkiksi forum-säännöksiä muutettaisiin siten, että juttuja voitaisiin siirtää esimerkiksi täältä etelän ruuhkaiselta alueelta myös muihin käräjäoikeuksiin muualle Suomeen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

11.40 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset edustaja Reijoselle sinne valtiovarainvaliokuntaan ja tietysti ministeri Merelle myös. — Kuten tuossa edellä teidän puheenvuoroissanne kuultiin, oikeudenhoidon eri alojen toimijoiden rahoitus pystytään tulevanakin vuonna varmistamaan tästä vaikeasta taloustilanteesta huolimatta. Kun tätä keltaista kirjaa selaa, mikä aika monella meillä täällä pöydällä on, niin harvoin tulee hoksattua sitä, minkä ministeri tuossa meille kertoi, että tämän pääluokan kokonaissumma tosiaan on vain se 1,2 miljardia. Se on todella vähän moneen muuhun verraten, vaikka nyt tuohon edelliseen aiheeseen, mistä tässä puhuttiin. Tätä taustaa vasten pidänkin oikeastaan aika hämmästyttävänä ja hienona, kuinka pienellä rahalla pystytään koko tämä oikeusvaltio hoitamaan aina vankiloista tuomioistuimiin ja asianajajiin ja syytäläilaitokseen ja ulosottoon ja niin päin pois. — Näihin yksityiskohtiin sitten seuraavissa puheenvuoroissani palaan, jos puhemies sen sallii.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

11.41 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Tähän ensimmäiseen debattiin voisin ottaa esille tämän koko oikeudenhoidon ketjun merkityksen ja sen, että oikeusvaltion vahvistaminen on turvallisuus- ja luottamusky symys mitä isoimmissa määrin. Tietenkin tässä määrärahojen kanssa kamppaillaan vähän yhdellä jos toisellakin hallinnonalalla, mutta tässä nimenomaan, kun on kysymys oikeudenhoidon koko ketjun toimivuudesta, olen hiukan huolissani ollut siitä, niin kuin moni muukin, että jos tiettyyn oikeudenhoidon ketjun kohtaan lisätään resursseja, niin sitten se kuormittaa seuraavaa vaihetta. Miten te, ministeri, näette tämän tasapainon tällä hetkellä, onko se oikeudenhoidon tasapaino nyt millä mallilla tämän budjetin jälkeen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

11.42 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitää kyllä opposition puoleltakin antaa kiitokset ministerille tästä työstä — tässä on hyvin tasapainoinen kokonaisuus — mutta yhtyä niihin huoliin, että kyllä me rahoituksen kanssa varmaan ollaan tulevaisuudessa aika vakavien kysymysten äärellä. Tämä oikeudenhoidon ketju, ihan aidosti kyllä voi sanoa, nitisee jo, ja ketjuhan on aina yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki. Sillä tavalla tämä tilanne on aidosti huolestuttava. Minäkin haluaisin kysyä ministeriltä, että kun katsotaan nyt pitkälle sinne tulevaisuuteen, jopa tämän hallituskauden yli, niin olisiko meillä tarvetta käynnistää jonkinlainen kokonaisuudistus, jotta tämä ketju pysyy kasassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

11.43 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia jaoston puheenjohtajalle ja ministerille alustuksista. — Oikeusvaltiota pitää puolustaa. Pitää puolustaa tietysti niitä instituutioita, jotka ylläpitävät hyvää hallintoa, liberaalia demokratiaa ja perusperiaatteita, että ne toimivat, mutta pitää tietysti myös puolustaa ja vahvistaa sitä arjen oikeusvaltiota, joka liittyy just siihen, että oikeudenhoidon koko ketju toimii kansalaisen näkökulmasta; että voi luottaa siihen, että saa oikeutta; että se koko järjestelmä toimii ja on niin sanotusti kansalaisen ja oikeuden puolella.

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

Yhdyn näihin huomioihin, mitä tässä ovat kollegat esittäneet. On sinänsä erinomaista, että tämä tiedostetaan ja tähän on onnistunut ministeri kampeamaan maltillisempia säästöjä ja lisärahoitusta, mutta kyllä se, jos täällä lukee, että ”pidetään toimintakykyisenä”, on tavallaan rima, josta pitäisi päästä nostamaan ja vahvistamaan ihmisten uskoa ja luottoa siihen, että meidän oikeusvaltio ja oikeudenhoidon koko ketju toimisivat sujuvammin ja paremmin kansalaisten näkökulmasta nyt. [Puhemies koputtaa] Kyllä ehdottomasti haluaisin vielä nostaa ne huomiot, joita esimerkiksi lakivaliokunta omassa lausunnossaan tähän mietintöön liittyen on nostanut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

11.45 Jessi Jokelainen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallinnonala on pieni mutta demokraattisen oikeusvaltion kannalta keskeinen. Arvokasta on myös järjestöjen työ. On hienoa, että valtiovarainvaliokunta on jälleen hieman paikannut tältä osin Pakolaisneuvonnan ja Rikosuhripäivystyksen avustustasoa, mutta valitettavasti näillä ei vielä aiempia leikkauksia paikata.

Arvoisa puhemies! Oikeudenkäyntien kesto on ihmisoikeusongelma, ja kaikki puolueet ovat sitoutuneet vahvistamaan oikeudenhoidon panostuksia. Huolta herättää se, että samalla kun rahaa nyt toisella kädellä lisätään, sitä toisella kädellä otetaan pois oikeusministeriöinkin kohdistuvilla säästötoimilla.

Myös jo nyt täynnä olevien vankiloiden tilanne on tukala, ja hallituksen rangaistusten koventamiseen keskittyvä politiikka kasvattaa vankimäärää entisestään. Huolta herättää, miten varmistetaan vankipaikkojen ja vankilaolosuhteiden riittävyys ja se, että kärsijäksi ei joudu vankiloiden elintärkeä kuntouttava toiminta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Bergqvist, varsågod.

11.46 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä, ja kiitos myös siitä, että nyt viedään eteenpäin paljon tärkeitä asioita, mistä olemme puhuneet lakivaliokunnassa jo viime hallituskauden aikana, muun muassa juuri ministerin kanssa.

Demokratia on yhteiskunnan perusta, ja näyttää vähän siltä, että otetaan se itsestäänselvyytenä, kun nähdään nyt ympäri maailmaa, miten uhataan eri tavoin demokratiaa. Sen takia myös demokratiakasvatus on tosi tärkeää, erityisesti kun puhutaan myös nuorista. Tämä vaikuttaa myös äänestysprosenttiin ja siihen, miten nuoret myös osallistuvat vaaleihin. Sen takia haluaisin kysyä ministeriltä: millä tavalla oikeusministeriö voisi edesauttaa nuorten demokratiakasvatusta ja myös nuorten äänestysaktiivisuutta tulevaisuudessa? Tuossa on erilaisia vaaleja, ja olisi tärkeää nostaa sitä nuorten äänestysprosenttia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson, olkaa hyvä.

11.47 Anette Karlsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitos ministerille esittelystä. — Suomessa luottamus oikeuslaitokseen on ollut pitkään vahva. Nyt kuitenkin luottamus on koetuksella. Tuomioistuimissa asiat kasaantuvat, käsittelyajat venyvät ja prosessit pitkittyvät. Tämä näkyy oikeuslaitoksen henkilöstön työpäivässä mutta myös kansalaisten arjessa. Eräs ikääntynyt kertoi minulle, että hänen autoonsa oli

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

murtauduttu ja asian käsittely kesti Itä-Uudenmaan alueella reilun vuoden. Se on pitkä aika odottaa oikeutta ja vielä pidempi aika yrittää muistaa tapahtumakulkuja selkeästi todistajana. Arvoisa ministeri, miten hallitus varmistaa, että oikeuslaitos pystyy vastaamaan kasvavaan työmäärään, niin että kansalaisten oikeusturva toteutuu ajallaan ja yhdenvertaisesti kaikkialla Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

11.48 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille esittelystä. — Kollegat ovat käyttäneet hyviä puheenvuoroja tarpeesta tarkastella koko oikeudenhoidon ketjua kokonaisuutena, ja tällaista kokonaistarkastelua tarvitaan myös yli hallinnon rajojen.

Äskeisessä pääluokassa keskustelimme hyvinvointialueista ja totesimme erittäin tiukan tilanteen monen hyvinvointialueen osalta talouden ja toiminnan suhteen. Monella alueella on jouduttu karsimaan rajusti esimerkiksi päihde- ja mielenterveyspalveluita, ja se on tietysti asia, joka heijastuu hyvin vahvasti myös tälle hallinnonalalle, ja tämä todetaan myös tässä mietinnössä. Me tiedämme, että lähes kaikilla vangeilla on päihde- ja/tai mielenterveysongelmia, ja tiedämme myös, että rikosten uusimisriski on korkea, ellei palveluiden piiriin pääse. Tästäkin syystä kysyisin: onko tämä hyvinvointialueiden osalta tapahtuva palveluiden karsiminen otettu huomioon siinä, kun arvioidaan tulevien vankimäärien kehitystä? Arvoisa ministeri, kysyisin myös: miten varmistamme vankilaverkon pysymisen, [Puhemies koputtaa] ja miten varmistamme erityisesti Köyliön ja Huittisten vankiloiden osalta tarvittavat peruskorjaukset?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

11.49 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannatan tuota edustaja Bergqvistin ajatusta juuri demokratiatyön vahvistamisesta, ja siihen liittyen kysyisin: onko nyt varmistettu se, että vaalijärjestelmä ja vaalilaskennan kokonaisuus säilyy suomalaisissa käsissä turvallisesti kaikissa tilanteissa, kun on huolestuttavaa tietoa tästä uudesta ostomallista kantautunut?

Tästä oikeudenhoidon kehittämisohjelmasta, joka viime kaudella tehtiin, on selvästikin ollut apua siihen, että oikeusministeri on pystynyt turvaamaan tätä sinänsä vähäistä osuutta budjetista ja voinut merkittäviä kehittämishankkeita sinne sisään ujuttaa. Tärkeintä jatkossa on se, että nämä prosessiekonomiaan liittyvät kysymykset saadaan ratkottua lähinnä lainsäädännön sekä tuomioistuinten, poliisin ja Syyttäjälaitoksen menettelyjä uusimalla siten, että todella kansalaiset pääsevät oikeuksiinsa nopeammin ja varmemmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

11.50 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. — Tässä on tullut useasti esille se ja itsekkin jaan tämän huolen siitä, että todellakin vain 1,2 miljardia on tämän pääluokan hallinnonalan budjetti. En halua tehdä sinänsä vertailua, mutta kun ajatellaan esimerkiksi kulttuuria — sinne menee yli kaksi miljardia — niin on todella syytä olla huolissaan resurssien riittävydestä. Totta kai suomalaisilla on oltava luotto siihen, että oikeutta saa, että laki suojaa, että viranomaiset ehti-

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

vät apuun ja rikolliset joutuvat vastuuseen teoistaan, asuipa sitten Kajaanissa, Rovaniemellä, Kuusamossa tai Espoossa.

On hienoa, että Orpon hallitus on kuitenkin tässä taloudellisesti vaikeassa tilanteessa priorisoinut oikeusvaltiota ja sisäistä turvallisuutta ja että oikeudenhoitoon kohdistuu nyt 35 miljoonan euron määrärahalisäys, mikä totta kai osaltaan nopeuttaa sitten esimerkiksi tuomioistuinten käsittelyaikoja — ei toki yksistään riitä. Vuosia kestävät oikeusprosessit ovat edelleen ihmisoikeusongelma, ja se on myös yksi talouskasvun hidaste. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

11.51 Pekka Aittakumpu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän, ministeri Meri. Esittelitte hyvin tätä hallinnonalaa. — Suomen rikospoliittikahan on tässä tämän kauden aikana ottanut aivan uuden, perussuomalaisen linjan mukaisen suunnan: rikoksesta pitää tulla oikeudenmukainen rangaistus, ja Suomen pitää olla turvallinen maa kaikille. Olemme tällä kaudella pystyneet merkittävästi ankaroittamaan rangaistuksia esimerkiksi aserikoksista ja jengirikollisuudesta. Samaan aikaan on parannettu myöskin huolenpitoa rikosten uhreista. Rikosuhrimaksuja on korotettu, ja esimerkiksi pakkoavioliitot on kielletty. Lisää rahaa on suunnattu esimerkiksi tuomioistuimiin ja vankiloiden ylläpitoon, mutta on totta, että tämä rahoituksen riittävyys on tulevana vuosina kynnyskysymys, ja se vaatii tarkastelua.

Kiitän, ministeri Meri, teitä myös siitä, että toitte eduskuntaan lunastuslain muutoksen, jota oli pitkään kaivattu ja joka parantaa suomalaisten maanomistajien asemaa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten linja on selkeä: rikoksesta pitää tulla oikeudenmukainen rangaistus, Suomen pitää olla turvallinen maa kaikille. Tämä linja jatkuu, kun katsoo tätä keltaista talousarviokirjaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

11.52 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Kiitos ministerille esittelystä. On tosi hienoa, että tällä hallituskaudella on myöskin saatu tehtyä tiettyjä panostuksia oikeuslaitokseen, jotta voidaan turvata se, että jokaisen suomalaisen oikeusprosessi saadaan kunnolla ja asiallisesti hoidettua hyvässä aikataulussa.

Se, mikä allekirjoittanutta kuitenkin hieman huolestuttaa, on edelleen hallinto-oikeuksien tilanne. Meillä on tällä hetkellä Suomessa vireillä paljon erilaisia investointeja, joista on jätetty valituksia. Esimerkiksi omalla paikkakunnallani Inkoossa on ollut isompi vihreän siirtymän hanke, joka on tietenkin joutunut valitusrumban kohteeksi. Hyvää on kuitenkin se, että nyt kun on keskitetty enemmän resursseja hallinto-oikeuteen, niin ensimmäinen käsittelyaika on enää noin 6—8 kuukautta, mutta todennäköisesti on edessä jatkoa. Meillä Suomessa on myöskin esimerkiksi Tampereella tällainen niin sanottu sarjavalittaja, joka jatkuvasti valittaa samasta hankkeesta, ja tämä on johtanut siihen, että moni hanke on kaatunut. Onko tässä mitään tehtävissä? Me tarvitaan lisää työpaikkoja ja kehitystä Suomeen, ja jos eri investorit vetävät hankkeensa pois valitusten takia, niin se on todella ikävää myöskin meidän kansantaloudellemme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

11.54 **Mari Kaunistola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tällä hallituskaudella on määrätietoisesti käännetty kriminaalipolitiikan suuntaa vastaamaan tätä päivää ja rikollisuuden muutoksia, vaikka budjetti on — edellisistä puheenvuoroista-kin kuultuna — tiukka. Esimerkiksi vanki voi olla ensikertalainen vain kerran, ja tappo rikoksena ei enää vanhene. Rangaistuksia on ankaroitettu esimerkiksi katujengeihin kytkeytyvien rikosten osalta. Myös luvattomien aseiden kantamisesta julkisella paikalla saa nyt aiempaa ankarampia rangaistuksia, hyvä näin. Lukuisia muitakin muutoksia on tehty, mutta mainitsin tässä nyt vain muutamia. Näiden avulla viemme Suomea turvallisempaan suuntaan ja suojellemme suomalaisia. Olemmekin sitoutuneet turvaamaan koko rikosprosessiketjun resurssit aina poliiseista Rajavartiolaitokseen ja oikeudenhoitoon saakka. Näin voimme nopeuttaa esimerkiksi tuomioistuinten käsittelyaikoja ja purkaa ruuhkia kaikilla oikeusasteilla. Oikeuden saaminen kohtuullisessa ajassa on ihmisoikeuskysymys, ja siksi me turvaamme näitä resursseja tiukasta ajasta huolimatta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

11.55 **Rami Lehtinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että tässä ajassa, jolloin rahat ovat tiukassa, säästötavoite oikeudenhoidon alalla on kuitenkin varsin maltillinen. Se on tärkeää, koska kokonaisuus on pieni, niin kuin täällä on useampaan kertaan jo todettu.

Olen erittäin tyytyväinen myöskin siitä, että rikosten uhrien asemaan on nyt panostettu. Tässä yhteiskunnassa on pitkään menty sillä, että rikoksen tekijästä kyllä huolehditaan viimeisen päälle, mutta uhrin asema jää monesti vähän heikommalle.

Haluaisin nostaa tässä keskustelussa esiin vielä erityisesti tämän jo aikaisemminkin puheeksi tulleen aserikosten rangaistusten merkittävän korottamisen, joka on Suomen mitta-kaavassa poikkeuksellinen ja tulee voimaan ensi vuoden alusta. Eli jatkossa tilanne on todellakin se, että luvattoman ampuma-aseen kanssa julkisella paikalla oleva lähtökohtaisesti saa kiinteän tuomion, ja tämä on todella poikkeuksellinen ja kova reagointi siihen suuntaan, mihin tämä maailma on menossa. Eli pitää olla sekä pehmeitä että kovia keinoja käytettävissä, kun uusia ilmiöitä Suomeen kenties rantautuu. Tästä on esimerkkinä muun muassa ihan järkyttäviä julkisuudessa olleita kadulla tapahtuneita ampumisia, jotka ovat sitten johtaneet kuolemaan, ja näihin pitää reagoida.

Kysyisin vielä eiliseen uutisointiin liittyen näistä nuorisojengeistä: onko vielä uusia keinoja, [Puhemies koputtaa] millä nuorisojengiongelman voitaisiin puuttua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

11.56 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri Meri, ja haluan puhutella myös teidän kollegaanne, ministeri Rantasta: Olette te aikamoinen tehokaksikko. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] Turvallisuuskentällä tapahtuu nimittäin paljon. Ulkomaalaisia vaarallisia rikollisia poistetaan maasta. Enää ei voi raiskata montaa kertaa ensimmäistä kertaa. Myös varmuusvankeus on nyt tulossa: vaaralliset vangit voidaan jatkossa pitää vankilassa. Tämä on järeä toimi. Murhaajat ja vakavat seksuaalirikolliset eivät enää välttämättä vapaudu koskaan. Kysyisin: minkälaisella aika-aululla, ministeri Meri, tämä lainsäädäntö on tarkoitus saada voimaan?

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

Pidän myös tärkeänä sitä, että oikeudenkäyntien sujuvuuteen panostetaan erityisesti lasten ja seksuaalirikosten kohdalla.

Viimeisenä haluan nostaa esille sen, kun edustaja Päivärinta luetteli, minkä verran eri hallinnonaloihin rahaa käytetään. Ei unohdeta koskaan, [Puhemies koputtaa] että pelkää velan korkoihinkin menee yli neljä miljardia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

11.57 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. — Vaikka ajat ovat olleet vaikeita meille suomalaisille jo useamman vuoden ajan, niin koen kuitenkin vahvasti, että rikollisuuden suhteen olemme onnistuneet lisäämään kansalaisten turvallisuudentunnetta tässä hetkessä. Oikeusministeriön alalla oma osaamiseni on hyvinkin niukkaa, joten puhun tämän puheen lähinnä nyt tämmöisenä suomalaisena perheenäitinä.

Olen tyytyväinen siihen, että turvallisuus- ja rikosasiat menevät parempaan suuntaan. Pidempiä rangaistuksia — erittäin hyvä asia, rikollisten ulkomaalaisten karkotukset Suomesta yhä enenevässä määrin — erittäin hyvä asia. Jengi- ja nuorisoväkivaltaa ei enää peitellä, vaan siitä pystytään puhumaan avoimesti ja tekemään siihen korjausta. Joten lämmin kiitos ministeri Merelle kaikesta siitä valtavasta työstä, mitä te olette jo tehnyt ja vielä teette meidän suomalaisten arkiturvallisuuden eteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

11.59 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On paljon, mistä kiittää, ja aion myös sen tehdä vielä myöhemmin tänään, mutta haluan kuitenkin nostaa keskusteluun Suomen oikeusvaltion siitä näkökulmasta, ovatko tulevaisuudessa Suomessa kaikki yhdenvertaisia lain edessä ja turvaammeko ihmis- ja perusoikeuksia: Useat tahot — Juristiliitto, Asianajajaliitto, yksittäiset ihmiset — ovat olleet allekirjoittaneeseen, ja olen ymmärtänyt, että myös moneen muuhun edustajaan tässä talossa, yhteydessä viime päivien aikana koskien oikeusministeriön valmistelua oikeudenkäyntikulukorvauksien rajoittamisesta. Tämä hämmentää suomalaisia ennen kaikkea sen takia, että olisimme rajoittamassa oikeudenkäyntikulujen korvaamista erityisesti niiden henkilöiden osalta, jotka vapautetaan syytteistä. Tämä ei tunnu olevan sellainen kehitys, jota suomalaiset haluavat, jota suomalaiset tukevat ja joka on osa suomalaista oikeusvaltiota. Kysynkin nyt oikeusministeri Mereltä: eihän tätä esitystä tulla antamaan eduskunnalle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

12.00 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos, ministeri Meri, erinomaisesta työstä. Yhteiskunta toimii vain, jos apu pääsee perille ja vaaralliset pysyvät poissa kaduilta. Näinhän se menee. Tämän eteen on valtavasti tehty töitä.

Nostan muutaman asian, mitkä ovat erityisesti itseäni lämmittäneet poliisipuolelta. Sinivilkkuabotaasin edistyminen on ollut aivan loistavaa. Meidän turvallisuusviranomaiset poliisin ja hälytystoiminnan puolella ovat olleet todella kiitollisia siitä, että nyt uhkailu ja väkivaltatilanteet saadaan jollain tavalla kriminalisoitua. Rikosprosessin sujuvoittamisen eteen tehtävät toimenpiteet, vankilaverkoston eteen tehtävät toimenpiteet, näitä on aivan

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

valtavasti. Esitutkintakynnyksen tarkastelu: on tärkeää, että sitä edistetään. Sakkomenetellyn yksinkertaistaminen on tulossa, tämä on loistavaa.

Kysyn vielä sovinnon ja neuvottelun lisäämisestä. Elikkä kun sovittelutoiminta on tulossa nyt oikeusministeriön alle, niin miten tätä voitaisiin vielä vahvistaa tulevaisuudessa, koska tämä säästää meidän viranomaisresurssia ja talousresurssia valtavasti? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkomaa.

12.01 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvästä yhteistyöstä jaostomme kanssa oikeusministeriön pääluokan osalta. — Haluan erityisesti nostaa uhrin aseman. On merkittävää, että tuomioistuinten käsittelyaikoja, oikeuden saamista ollaan voitu nopeuttaa vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Tämä on erittäin tärkeää rikoksen uhreille. Rikosuhripäivystys, joka antaa matalalla kynnyksellä apua rikoksen uhreille, heidän läheisilleen ja rikosasioissa todistaville, on ollut jaostomme keskeisenä kohteena. Olemme halunneet turvata määrärahat, ja kiitos siitä, että rikosuhrimaksua on nyt korotettu. Se oli merkittävä uudistus. On todella tärkeää, että rikoksia tekevät osallistuvat sen avun ja tuen antamiseen, mitä rikoksen uhrin todellakin tarvitsevat. Eli uhrin asema on tässä korostunut, ja se on arvokasta työtä.

Totean vielä, että me lisäsimme rikosuhripäivystykselle lisämäärärahan ihmiskaupan uhrien erityistukipalveluun. Pidän tätä merkittävänä ja tärkeänä.

Toivon, että löydämme tulevaisuudessa ratkaisut sille, että voimme varmistaa kaiken sen työn, mitä rikosuhripäivystys tekee, koska sinne tulee yhä enemmän asiakkaita, apua tarvitsevia. [Puhemies koputtaa] Poliisi on uudistanut toimintatapoja. Yhä enemmän annetaan neuvontaa ja kerrotaan, että uhrin saavat apua, [Puhemies koputtaa] ja on tärkeää, että eduskunta myöskin tuen toiminnan rahoituksen varmistaa. — Erityiskiitokset ministerille aktiivisesta työstä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

12.03 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille asian esittelystä. — Oikeusministeriön hallinnonala saa ensi vuodelle noin 1,2 miljardia euroa. Tämä on sijoitus oikeusvaltion ytimeen: tuomioistuimiin, syyttäjälaitokseen, vankiloihin ja rikosten uhrien tukeen. Leikkausten sijaan tämä rahoitus on kunnioitus kansalaisten turvallisuutta kohtaan. Olemme sitoutuneet tiukentamaan kriminaalipolitiikkaa laeilla, jotka vaativat resurssien vahvistamista, vankiloiden lisärakennuksia ja turvatekniikan päivityksiä Turussa, Helsingissä ja Kylmäkoskella. Rikoksen uhrien asemaa on vahvistettu, rahoitusta on kohdennettu tukipalveluihin, ja rikosuhrimaksuja on korotettu. Tämä on oikeanlainen tapa tehdä politiikkaa: ei vain puheita vaan tekoja, jotka varmistavat, että rikokset eivät jää rankaisematta ja uhrin saavat tarvitsemansa tuen. Ministeri Leena Meren johdolla olemme ottaneet selkeän askeleen kohti entistä vahvempaa ja turvallisempaa Suomea. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

12.04 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on tosiaan vahvistanut ja priorisoinut oikeusvaltiota muun muassa lisäämällä tuomioistui-

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

mien ja muun oikeudenhoidon rahoitusta, mikä näkyy jo lyhentyneenä oikeusprosessien kestona. Tätä taustaa vasten pidän kyllä kyseenalaisena, jopa ongelmallisena, tätä julkisuudessa ollutta ministeriön lakihanketta, jossa siis valmistellaan syyttömän oikeudenkäyntikulukorvausten leikkaamista. Ihminen, joka on ollut vuosia rikosprosessin keskellä — ensin rikostutkinnan kohteena, sitten syytettynä käräjäoikeudessa, sinnikkään syyttäjän satutuessa kohdalle vielä hovioikeudessa — joka on tämän vuoksi saattanut menettää työnsä, toimeentulonsa, jopa perheensä, mutta joka todetaan myöhemmin syyttömäksi: hän on tosiasiaa uhri, hän on järjestelmän uhri. Orpon hallitus on luvannut ohjelmassaan auttaa ja tukea uhreja. Ajattelen, että vähintään on tämän syyttömän kohdalla se, että oikeudenkäyntikulut täysimääräisesti korvataan. Ministeri Meri, eihän tämä lakiesitys tule eduskunnan käsiteltäväksi? Se on oikeuden ja kohtuuden vastainen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

12.05 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos meillä ei ole turvallisuutta, niin meillä ei kerta kaikkiaan ole mitään. Kyllä se turvallisuus on todella tärkeä tekijä, että se meillä joka kansalaisella on. Nyt on terrorismirikoksia huomioitu ja sitten on näitä rangaistuksia kiristetty. Olisi mielenkiintoista kuulla vielä ministeriltä myös tarkemmin näistä asioista. On hienoa, että myös maastapoistamisia on tehty — rikollisia ihmisiä on ollut siellä rikoksien takana.

On ollut mukava kuulla, että myös oppositiosta on tullut kehuja ministeriä kohtaan. Todella iso kiitos ministerille tekemästänne työstä. Voi sanoa, että ministeri on kyllä ollut erittäin topakka ja noheva. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

12.06 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on jo useasti sivuttu rikoksen uhrin asemaa, ja se on sellainen, mitä itsekkin haluan tässä vielä tuoda esiin, varsinkin kun tässä on esimerkiksi Valkeakosken hyvin ikävästä tapauksesta ja omaisten tilanteesta aika paljon tänä vuonna julkisuudessaakin puhuttu.

Tässä tietenkin kansalaisjärjestöt tekevät tärkeätä työtä, ja kun niihin on kuitenkin kohdistunut leikkauksia, niin tätä asiaa kyllä kuitenkin murehdin. Rikosuhripalvelut kokonaisuudessaan tekevät todella tärkeätä työtä siinä, että sitten nämä ihmiset, jotka joutuvat rikoksen uhreiksi, saavat tukea. Kun he ovat kuitenkin aika monesti haavoittuvammassa asemassa olevia ihmisiä, niin tämä on syytä minun mielestäni tässä nostaa vielä vahvasti myös keskusteluun. Tässä olisi myös se pitkä suunnitelmallisuus, että niillä järjestöillä olisi toimintamahdollisuudet tulevaisuudessaakin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne.

12.07 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn tähän edustajien Bergqvistin ja Koskisen nostamaan demokratia- ja vaalihuoleen. Kuntavaaleissa 20—24-vuotiaista taisi olla 32,3 prosenttia naisista, jotka äänestivät, ja miehistä 26,3. Kyllä tällaiset luvut alkavat olemaan meidän demokratian kannalta oikeasti ongelmallisia. Jos ne ovat nuorissa, niin tietysti riski on, että se kulkee sitten matalana äänestysaktiivisuutena läpi koko iän. Eli eri keinoja... Katsoisin myös meitä puolueiden jäseniä, aktiiveja, tässä,

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

miten nuoret saadaan innostumaan äänestämisestä sitten seuraavissa vaaleissa hieman paremmin. Mielelläni kuulisin, mitä näkemyksiä ministerillä on tähän kysymykseen. Miten huolehditaan siitä, että meidän demokratian se ydinlegitimiteetti säilyy sillä, että ihmiset innostuvat äänestämään?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

12.08 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallintoala on demokraattisen oikeusvaltiomme selkäranka. Tämä hallitus on valinnut vaikeinakin aikoina panostaa yhteiskuntamme toimintakykyyn ja keinoihin puuttua rikoksiin määrätietoisesti. Samalla kun olemme tiukentaneet rangaistuksia rikollisesta toiminnasta, huolehdimme koko ketjusta.

Vankilakapasiteettia kasvatetaan ja Rikosseuraamuslaitoksen resursseja lisätään. Lisäksi oikeudenhoidon määrärahoja kasvatetaan, jotta oikeuden käsittelyaikoja voidaan nopeuttaa. Tämä vahvistaa kansalaistemme luottamusta siihen, että oikeus toteutuu ajallaan ja luotettavasti. Luottamus on sisäisen turvallisuuden ydin. Tässä talousarviossa turvataan se, että voimme luottaa oikeuksiemme toteutumiseen sekä siihen, että rikollisuudesta rangaistaan. Kysynkin, arvoisa ministeri: mitkä ovat ne täsmätoimet, joilla voimme vaikuttaa lisääntyvään katujengipandemiaan? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergqvist.

12.09 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vankien määrä kasvaa koko ajan, ja tiedetään, että tämä on hyvin kallista. Juuri sen takia olisi tosi tärkeää, että nämä vangit pääsevät tekemään jotain muuta kuin sen, että he tulevat takaisin vankiloihin. Juuri siksi tämä ennaltaehkäisevä työ on niin tärkeää liittyen myös tähän mielenterveystyöhön ja päihdetyöhön. Se on tosi tärkeää, jotta voidaan katkaista tämä heidän rikosuransa.

Valitettavasti tiedetään, että ei tällä hetkellä ole riittäviä resursseja tähän, mutta kysyn kuitenkin, arvoisa ministeri: miten me voidaan parantaa vankiloissa olevia palveluita niin, että vangit eivät tulisi takaisin vaan pääsisivät tekemään jonkin toisen uran? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

12.10 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa ainakin edustajat Viitala ja sitä ennen Sarkomaa nostivat esille itselleni hyvin tärkeän, rahallisesti ehkä pienen mutta muuten erittäin tärkeän asiakohdan eli tämän rikoksen uhrien aseman. Nyt ensi vuonnahan sekin paranee edes hiukan, tai aika reilustikin: siihen aikaisempaan nähden 0,7 miljoonaa euroa tulee lisää, ja kokonaissumma tämän myötä tähän rikosuhripäivystykseen kasvaa viiteen miljoonaan. Sitten nämä prosessit nopeutuvat ja rikosuhrimaksutkin paranevat, ja se on erittäin hyvä asia mielestäni.

Toinen, mikä liittyy sitten tähän myöskin, on tämä tänä syksynä voimakkaasti noussut keskustelu, että nyt lisärahoitusta vielä kohdennetaan myös tähän maahanmuuttoon liittyvän työperäisen hyväksikäytön torjuntaan ja ihmiskaupan uhrien tukipalvelujen turvaamiseen ja myöskin sitten eri alakulttuureihin liittyvän tällaisen kunniaväkivallan uhrien auttamiseen. — Kiitos.

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Niemi, ja sen jälkeen, jos oikein täältä luen, kaikki ovat saaneet ainakin yhden puheenvuoron. Sitten otetaan ministerin puheenvuoro, ja sen jälkeen jatketaan keskustelua. [Jaana Strandman ja Sofia Vikman pyytävät vastauspuheenvuoroa] — Edustaja Niemi.

12.11 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti tuolta Pirkanmaalta ja Lempäälästä: Tänä päivänähän on tämä vankien määrä koko ajan ongelmana. Siellä on tämä Kylmäkosken vankila tupaten täynnä. Tampereen vanhalla pääpoliisiasemalla on pieni tutkintavankila, mutta nyt meillä on vihdoin ja viimein saatu Lempäälään Senaatin kanssa tehtyä jo esisopimus 36 hehtaarin alueesta, mihin tulee aikaan uusi tutkintavankila, noin satapaikkainen, ja mahdollisesti myöhemmin myöskin siihen liitettävä niin sanottu avovankila. Ministeriltä olisin kysynyt, kun tapana on, että esitetään joku kysymys: millä aikataululla tämä on tarkemmin ajateltu suunnitella? Tästä tulee aika paljon kuntalaisilta kyselyä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan sitten vielä tähän väliin ne, jotka eivät olleet saaneet, eli edustaja Strandman ja sen jälkeen edustaja Vikman.

12.12 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Tässä maassa rikolliset eivät juhli, tämä viesti on selvä ministeri Meren johdolla. Tuomioita on jo kiristetty, ja niitä kiristetään edelleen erityisesti jengirikollisuudessa, aserikoksissa ja nuorisorikollisuudessa. Rikosten uhreista pidetään parempaa huolta kuin koskaan. Rikosuhrimaksuja on korotettu, ja vakavat rikokset, kuten naisten ja tyttöjen silpominen, on kriminalisoitu. Oikeudenhoitoon on tehty historiallinen lisärahoitus, jolla vahvistetaan tuomioistuimia, syyttäjiä ja rikosseuraamusalaa sekä lisätään vankipaikkoja. Sinivilkkusabotaasi on saatu aikaiseksi.

Oikeusministeri Leena Meri on tehnyt määrätietoista ja rohkeaa työtä Suomen arjen turvallisuuden vahvistamiseksi. Hänen johdollaan oikeusjärjestelmää on uudistettu, rikollisten asemaa on heikennetty ja viranomaisten toimintakykyä parannettu sekä oikeusprosesseja nopeutettu. Kunnioitettu ministeri Meri, mitä merkittäviä lakiesityksiä suomalaisen oikeusvaltion parantamiseksi on tällä hallituskaudella vielä tulossa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

12.13 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän ministeriä ja hallitusta siitä, että rikoksiin puututaan määrätietoisesti. Orpon hallitus on kääntänyt kriminaalipolitiikan suunnan. Esimerkiksi katujengeihin kytkeytyvistä rikoksista tai luvattomien aseiden kanniskelusta julkisella paikalla saa aiempaa ankarammat rangaistukset. Vanki voi olla ensikertalainen vain kerran, tappo ei vanhene, hallitus tuo eduskuntaan myös esityksen, jolla ankaroitetaan terrorististen rikosten rangaistuksia. On hyvä, että hallitus on budjettiesityksessään huomionut näistä muutoksista aiheutuvan vankiluvun kasvun ja resursoinut oikeudenhoidon viranomaisia. Oikeudenhoidon toimintakyky siis turvataan, ja käsittelyaikojen laskeva trendi jatkuu. Taloudellisesti haastavina aikoina hallitus priorisoi oikeusvaltiota ja turvallisuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt ministeri Meri, olkaa hyvä.

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

12.15 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies! Odotin tuossa loppuun asti, saisinko vastauksen edustaja Niemelle vankilan arvioidusta valmistumisajasta. En saanut, mutta muistikuvieni mukaan se valmistuu tämän vaalikauden jälkeen, mutta siellä ollaan jo lähdetty vauhdilla töihin.

Lähdetään näihin kysymyksiin, jotka olivat valtavan hyviä. Ja kiitän kiitoksista. Me ollaan tosi paljon tehty töitä. Minä kiitän teitä, että te olette antaneet tukea näihin hankkeisiin valiokunnassa ja vieneet eteenpäin. Mutta on totta, mitä virkamieskunnan kanssa olen puhunut, että kyllä oikeusministeriössä tehdään tällä hetkellä isoja lainsäädäntömuutoksia. Jos ajatellaan yksityisoikeuden puolta, tästäkin kysyttiin, siellä käydään läpi asuntokauppalakia, asunto-osakeyhtiölakia, huoneenvuokralakia, tehdään lisäselvitystä lunastuslaista, perustuslain 10 §:ää katsotaan, vaalilainsäädäntöä muutetaan, valmiuslakia tarkastellaan, terrorismilainsäädännön kokonaisuudistus, lukuisia rikoshankkeita, historiallinen varmuusvankeus vaarallisille vangeille ja mieletön määrä rikoksen sujuvoittamisprosesseja, joita vuosikausia on odotettu. Siis kyllä nyt tehdään niitä hommia tosi paljon.

Totuus on se, että meillä on vieläkin painetta ja epätasapainoisuutta eri tuomioistuinten välillä, ja meillä oikeuslaitostyöryhmä ja oikeusministeriö ovat tiedostaneet tämän, niin sanotut forum-säännökset ja tämän, miten näitä juttuja voisi jakaa, koska suostumusperusteisena se ei tällä hetkellä toimi. Tämä on hanke, jota pitää edistää. Me emme varmasti tällä kaudella saa siihen tarvittavaa lainsäädäntöä, mutta sitä valmistellaan kyllä. Onhan se niin, että niitten juttujen pitää voida liikkua, pitää voida keskittää summaaristen osalta ja muuta. Näin sen on oltava tänä päivänä, jotta jutut jakautuvat tasaisesti. Tuomioistuinviraston tehtävä — ja näitä käydään myös tulosneuvotteluissa — on se, että kun annetaan rahaa, niin Tuomioistuinvirasto jakaa näitä resursseja ja heidän tulee katsoa myös tätä puolta, miten niitä kohdennetaan, missä on tosi kova ruuhka. Tapasin tässä Uudenmaan ja Helsingin laamannit, ja Tuomioistuinvirasto oli mukana, ja tätä keskustelua käytiin. He olivat samaa mieltä siitä, että nämä prosessin sujuvoittamiset ovat äärimmäisen tärkeitä, esimerkiksi etäoikeudenkäynnit, poissaolokäsittely, se, että voidaan tuoda pieni laajennus syyteneuvotteluihin — ja siitäkin liikkuu vähän väärää tietoa tuolla mediassa. Ei se ole mikään paljousalennus, vaan se on päinvastoin tilanteisiin liittyvä. Siis henkilö itse ei ensinnäkään valitse, pääseekö hän syyteneuvotteluihin. Syyttäjät harkitsee, se on oikeudenmukaista, mutta jos on esimerkiksi joku iso rikosvyyhti, niin siinä samalla voi tulla kertoneeksi paljon muitakin asioita, jotka säästävät vaikka vuosien työn. Siitäkin on ollut tällaista keskustelua.

Sitten mitä tulee isoon kuvan meidän rahoista ja avustuspalkkioista, mistä nyt on keskusteltu julkisuudessa: Meille on tullut talouspoliittiselta puolelta ja yleensäkin tässä valtiontalouden keskustelussa lisäsäästöpainetta, ja on toivottu, että me haetaan oikeusministeriössä ratkaisuja nimenomaan oikeusapupalkkioiden kasvun hillitsemiseen. Meillä ovat virkamiehet tällaisista esitystä katsoneet, ja se oli poliittisessa käsittelyssä hallituspuolueiden kesken, ja on tähän mennessä annettu lupa siihen, että me selvitetään sitä, minkälaisia vaikutuksia siinä on. Siinä on tietysti se haasteellinen puoli, että se voi olla keskimäärin 220 euroa tunti — ja ymmärrän täysin, minustakin on kohtuullista, että pitää saada kulunsa — mutta sitten taas toisaalta monet muut saavat valtion varoista oikeusapua siten, että se on 120 euroa tunti, monissa vaikka riita-asioissa. Tässä on haettu sitä, mikä olisi järkevää ja voisiko se olla joku muu summa. En minä tietenkään luvata voi, että minkäänlaista esitystä ei tule. Minä en täällä yksin asioita päättä, mutta kyllä se minustakin hankalalta tuntuu. Mutta kyllä tätä selvittää voi. Minusta meidän täytyy etsiä säästöjä paremmin ja mie-

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

luumminkin tekoälystä, käännöspalveluista. Tätä on lähdetty jo testaamaan esimerkiksi Ruotsissa, että miten me voitaisiin antaa käännöspalveluita. Siinä on usean miljoonan euron säästöpotentiaali, jos me voitaisiin käännöspalveluita tekoälyn avulla tehdä ja tällaisista. Toivon teiltä tukea siihen, että jostakin saan sitten sen vastaavan säästön, kun minun pitäisi se rahamäärä säästää nyt. Tämä on se hankaluus tässä ministerin tehtävässä, niin kuin jokainen tietää.

Avustuksista sanon vielä, kun ne puhuttavat: Oikeusministeriön avustukset ovat yhteensä noin 13,7 miljoonaa, mukaan lukien nämä joululahjarahat, ja siitä 11 miljoonaa menee Rikosuhripäivystykselle, joka nyt sai sen, mitä he toivoivatkin, täysimääräisesti, kiitos rikosuhrimaksujen korotuksen. Ja sitten saamelaiskäräjille. Sinne jää semmoinen 2,7 miljoonaa euroa. Se on oikeusministeriön liikkumavara vuodessa. Se ei ole nyt — kun siitä tulee hirveä koku välillä — mikään maailmaa ratkaiseva. Siitä menee suurin osa tällä hetkellä nuorten rikosten torjuntaan ja just tähän uusintarikollisuuden katkaisuun, mitä poliisi toi eilen mediassa, että se toimii, he saavat rikoskierteitä katkaisua. Me ollaan panostettu sinne nyt valtavasti rahaa, että saadaan juuri näitä nuoria kopattua.

En ehtinyt vastata kuin ihan osaan. Oli ihan loistavia kysymyksiä. Kiitos tuesta, ja viehdään nämä kaikki loppuun asti, mitä tulee. Tavaraa nimittäin tulee lisää ja paljon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Onko vielä tarve jatkaa lyhyttahtista keskustelua? — Nyökytyksistä päätellen kyllä. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

12.21 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ministeri! Vaikuttava vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano on yksi oikeusministeriön hallinnonalan keskeisistä vastuista, ja on erinomaista, että hallitus on reagoinut tähän vankiloiden yliasutustilanteeseen, joka muodostaa turvallisuusriskin niin työntekijöille kuin vangeille. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että rahoituksella mahdollistetaan riittävä henkilökunnan määrä, kuntouttava toiminta siellä vankiloissa sekä vankilainfrastruktuurin kunnostaminen.

Haluaisin tässä yhteydessä nostaa esiin sen, että meillä vankien uusimisprosentti on todella korkea ja meillä on tarve saada nämä rikoskierteet katkaistuiksi ja uusintarikollisuuden määrä selkeästi matalammalle tasolle. Kysynkin ministeriltä: mitä toimia tämän eteen on tehty ja tehdään?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Karlsson.

12.22 Anette Karlsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitos ministerille hyvistä vastauksista tärkeisiin kysymyksiin. — Haluan tässä vielä nostaa esille, että ymmärrän, että vaikeassa taloustilanteessa on tarve löytää niitä säästöjä, mutta toivottavaa toki olisi, että niitä voitaisiin löytää tehostamalla hallintoa ja tekemällä muita toimia kuin ottamalla heiltä, jotka henkisesti ja taloudellisesti ovat joutuneet ikävään tilanteeseen, jos ovat olleet syytteen alaisina. Siinä mielessä näen sen huolestuttavaksi suunnaksi, että tämä on noussut ylipääntänsä nyt julkiseen keskusteluun ja että tällaisista edistetään.

Toinen asia, minkä haluaisin nostaa esiin, on edunvalvonta ja edunvalvojien erittäin suuri työkuorma ja myös heidän virheistään aiheutuneet hakemukset, mitkä valtio korvaa.

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

Oletteko näitä edunvalvojien tilanteita miten paljon selvittänyt ja tarkastellut? Saavatko ihmiset korvauksia, jos edunvalvojat tekevät virheitä? — Kiitos paljon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

12.23 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Otan vielä esiin Rikosseuraamuslaitoksen tilannetta. Vankilamme ovat täynnä, ja vankimäärät vain kasvavat. Siksi onkin tärkeää, että panostamme nopeallakin aikataululla uusien vankilapaikkojen rakentamiseen ja vankiloiden turvallisuuden parantamiseen. Vaikka turvallinen vankiloiden täyttöaste olisi tuo 90 prosenttia, niin tällä hetkellä täyttöaste onkin siellä yli sadassa, eli tarvetta tosiaan reagointiin on ollut, kiitos siitä. Vankilaverkkoa ei ole tietenkään varaa myöskään karsia, eikä vankiloiden turvallisuudesta ole varaa tinkiä, ja tämänkin hallitus on hienosti tunnustanut ja tunnistanut. Vankiloiden ylitäyttö vaikuttaa vankien ja henkilöstön turvallisuuden ohella myös henkilöstön jaksamiseen ja kuormittuneisuuteen. On tärkeää, että huolehditaan Rikosseuraamuslaitoksen resursseista ja vankilapaikkojen ja vankiloiden määrästä sekä alan laadukkaasta ja vankilaympäristössä toimimiseen erikoistuvasta koulutuksesta myös jatkossa, jotta vankiloiden turvallisuus voidaan turvata. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

12.24 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin nostaa vielä keskusteluun tätä tietosuojavalvottujen tehtävien määrän lisääntymistä. Muutama vuosi sitten siellä oli 10—20 henkeä, nyt taitaa olla 60. Hyvä sinänsä, että rahaa on saatu lisää, mutta se tehtävien määrän kasvu on sellainen, että siihen mielestäni pitäisi jotenkin pystyä puuttumaan. Kysynkin: miten näette sen, olisiko tulevaisuudessa mahdollista harkita tällaista seulontajärjestelmää, jossa jokainen tehtävä ja jokainen ilmoitus ei tulisi ratkaistavaksi, vaan niitä voitaisiin ennalta seuloa, niin että välttyttäisiin ylimääräiseltä työltä ja sitten hallinnollisen määrän merkittävältä kasvulta?

Toinen asia liittyy pilvipalveluiden lisääntymiseen kriittisissä asioissa, kun esimerkiksi tämä vaalien tulospalvelujärjestelmä on menossa pilveen. Kysyisin: onko vireillä tai onko tulossa kansallista tai EU-tasosta pilvihanketta, jossa nämä palvelut pysyisivät valtioiden tai EU:n hallinnassa eivätkä kaupallisilla toimijoilla? Näkisin erittäin tärkeänä tulevaisuuteen tämäntyyppisen hankkeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

12.25 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille hyvistä vastauksista. Oli huojentavaa kuulla, että ministeri itsekkin pitää ongelmallisena tätä nyt esitettyä lakiesitystä, että syyttömien kohdalla oikeudenkäyntikuluja ei enää korvattaisikaan. Oli huojentavaa kuulla, että ministeri itsekkin sanoi, että pidätte tätä ongelmallisena, koska onhan se niin, että eihän tällainen sovi kenenkään oikeustajuun, ei kenenkään. Itse katson myös niin, että kun elämme Suomessa, tällaista muutosta ei voida perustella edes sillä, että valtion taloustilanne on heikko. Kyllä niitä säästöjä sitten täytyy löytyä jostakin muualta, koska jos tämä lakihanke toteutuisi, niin syyttömäksi oikeudessa todettujen korvaukset putoaisivat lähes puoleen nykyisestä. Nykyisinhän syytetyllä on oi-

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

keus saada kohtuullinen korvaus kuluistaan, jos virallinen syyttäjän ajama syyte hylätään, ja tuomioistuimien päättää sitten tapauskohtaisesti, mikä on kohtuullinen korvaus. Toivon, että teemme tässä yhteistyötä eikä todellakaan tällainen pääse läpi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

12.26 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täsmäntäisin tuota kysymystä: aikooko ministeriö nyt varmistaa tämän vaalijärjestelmän ja myös ääntenlaskennan pysymisen koko prosessissa suomalaisissa käsissä, että siitä poistuisi tämä koukkaus Ruotsiin ja siihen liittyvät riskit vaaliturvallisuuden rikkoutumisesta?

Toisekseen sitten ministeri vastasikin näistä eri lainsäädäntöhankkeista, jotka liittyvät prosessien tehostamiseen ja prosessien rajaamiseen siten, että pienissä asioissa ei olisi täysimittaista oikeudenkäyntiä. Mutta onko saatu liikkeelle sitä, että tuomioistuimissa itsessään tehtäisiin tätä menetelmien, työtapojen, uusimista siten, että asioita rajattaisiin tehokkaammin? Nämä muodot eivät saisi saada päähuomiota vaan enemmänkin se substanssi eli totuuden ja oikeuden hakeminen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ymmärsinkö oikein, että ministeri halusi suoraan tähän vastata? [Leena Meri: Tästä jäi muutama tosi oleellinen vastaamatta.] — Tässä on vielä viisi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen voisin antaa ministerille pidemmän puheenvuoron, jos sopii. — Hyvä. Eliikkä sitten edustaja Partanen.

12.28 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä korostaa sitä, että syytteestä vapautettu henkilö todella Suomessa on syytön, ja oikeusvaltion keskeinen periaate on se, että syytön ei joudu maksamaan viranomaisen käynnistämän rikosprosessin hintaa omasta pussistaan.

On myös niin, kuten edustaja Vestman tässä erinomaisesti toi esille, että vastaajalla, joka vapautetaan syytteestä, on myös muita todella raskaita seuraamuksia siitä, että hän joutuu vuosikausien prosessiin. Itselleni jäi omalta asianajajauraltani erityisesti mieleen kerta, kun talousrikosasiassa oli syytettynä kirjanpitäjä. Prosessi kesti neljä vuotta, ja tuon neljän vuoden aikana kirjanpitäjä menetti työkykynsä, joutui lopettamaan oman liiketoimintansa ja irtisanomaan useita työntekijöitä. Tämän jälkeen hän ei ikinä palautunut työkykyiseksi. Jos tällaisessa tilanteessa — oikeudenkäynti kesti monta viikkoa, kulut olivat valtavat — hänelle annettaisiin maksimissaan 9 600 euron korvaus Suomen valtiolta, se olisi suorastaan oikeusmurha.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

12.29 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koetan tässä kaksi asiaa ottaa nopeasti vielä esille:

Toinen on tämä harmaan talouden torjunta, eli harmaan talouden torjuntaan pitäisi laittaa resursseja lisää, koska se rapauttaa veropohjaa, ja nyt tarvitsisi kyllä kaikki tämäntyyppiset työkalutkin käyttää.

Vankilaverkostosta, vankimäärän kasvusta vielä ottaisin esille sellaisen kuntoutuksen näkökulman ja pienten vankiloitten roolin. Nyttenhän on tehty näitä suuria vankiloita, ja vanki—henkilökunta-suhde ei mielestäni niissä ole kuitenkaan niin paljon tuotantotehok-

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

kaampi kuin pienissä vankiloissa. Pienissä vankiloissa nähdäkseni se integroituminen takaisin yhteiskuntaan käy varmasti hiukan helpommin, ja tätä kautta sen vangin palautumisriski vankilaan ja se koko skaalautuminen ja se ongelma saataisiin pienemmäksi, kun saataisiin heidät yhteiskuntakelpoisiksi paremmin. Miten te näette esimerkiksi Köyliön vankilan roolin — me käytiin siellä lakivaliokunnan kanssa vierailullakin tuossa — tämmöisessä kuntouttavan työtoiminnan näkökannassa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

12.30 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille vastauksista, ja kiitän ministeriä ja myös ministeriön virkakuntaa siitä ahkeroinnista, jota ministeriössä tehdään näiden hallitusohjelman monien hyvien hankkeiden eteen, jotka parantavat oikeuden toteutumista suomalaisessa yhteiskunnassa.

Eduskunnan käsittelyssä on pienriitamenettelyä koskeva esitys, ja perustuslakivaliokunta antoi itse asiassa siitä tänään lausuntonsa ja läpäisi niin sanotusti valiokunnan seulan. Tämä on tärkeä uudistus, jolla sujuvoitetaan oikeusprosessia riita-asiassa. On tärkeää huomata, että Suomessahan riitaisten siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden määrä on alhaisempi kuin yhdessäkään muussa 50 valtiossa, joita Euroopan neuvoston piirissä vertailussa on tutkittu, ja taustalla on erityisesti tämä oikeudenkäyntikuluriski. Tämä soveltamisala on kuitenkin varsin suppea, ja olisin kysynyt: onko suunnitteilla arvioida tämän laajentamista vielä tämän vaalikauden aikana?

Kiitän myös siitä, että ministeri suhtautuu varauksellisesti tähän avustajapalkkioiden leikkaamista koskevaan valmisteluun. Toivon todella, että ne korvaavat säästöt löytyvät muualta kuin puolustautumisoikeuden heikentämisestä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

12.32 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Kiitos ministerille ensimmäisistä vastauksista. — Vielä ei tullut kommentteja tähän sarjavalittamisproblematiikkaan, ja toivon, että jos se ei tässä nouse esiin, niin asiaan kuitenkin oikeusministeriössä kiinnitetään huomiota. Otan esimerkin vaikkapa Karkkilan Länsi-Uudeltamaalta: he ovat joutuneet tosi vaikeaan tilanteeseen juuri pitkän valitusprosessin jälkeen, joka päättyi sitten kunnalle huonosti, ja nyt sitten on hyvin suuri taloudellinen taakka kunnalla hoidettavana.

Toinen asia, johon haluaisin vielä kiinnittää huomiota, liittyy siihen, että oikeutta saisi tässä maassa edelleen jatkossakin molemmilla kansalliskielillä. Toimin itse Suomenruotsalaisten kansalaisjärjestöjen puheenjohtajana, ja on ollut ikävä kuulla, että on ollut huolta siitä, voiko vaikkapa ruotsiksi saada oman asiansa hoidettua.

Det är jätteviktigt att man även i framtiden kan få sitt ärende skött också på svenska vid rättsväsendet. Därför är det viktigt att också själva rättssalsnätverket är tillräckligt utbrett och att det även på svenska orter finns service, så att vi kan garantera att man också får sitt ärende skött på det egna modersmålet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

12.33 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä talousarvioon esitetty ja harkittu kokonaisuus vahvistaa luottamusta siihen, että oikeus toteutuu ajallaan ja luotettavasti. Luottamus on sisäisen turvallisuuden ydin, ja meidän tärkein tehtävämme on taata kansalaisten arjen turvallisuus.

Yksi tärkeä osa tästä turvallisuudesta on tietosuoja, ja olen huolissani tuosta tietosuoja-valtuutetun resurssista. Eli tiedän, että sitä on laitettu lisää, mutta tehtäviä on valtavasti lisää tässä viime aikoina. Kun tekoälyt ynnä muut asiat tulevat tässä varmastikin hyvin lähiaikoina vahvasti esille, niin kannan syvää huolta tietosuoja-valtuutetun resurssista ja työ-määrän suhteen vahvasta lisääntymisestä heidän osaltaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten ministeri Meri, olkaa hyvä.

12.34 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos paljon, arvoisa puhemies, tästä mahdollisuu-desta lyhyesti kommentoida. Niin paljon hyvää keskustelua.

Lempäälän sata paikkaa vuosille 2031—2033 on arvio, sitten mahdolliset lisäpaikat myöhemmin.

Yleisestä edunvalvojasta: Valtiohan maksaa siinä korvaukset, että korvaus varmasti löy-tyy. Se rahoituspuoli on tuolla Digi- ja väestötietoviraston alaisuudessa. Se tulee silloin sieltä puolelta. Sitten yksityisistä taas en osaa sanoa, miten on saatu perittyä, jos on yksi-tyinen edunvalvoja. Sehän se ongelma on, jos on yksityinen, ennemminkin.

No, sitten nämä sarjavalittajat, niin sanotusti: Me ollaan ministeri Ikosen kanssa keskus-teltu, kun tämä liittyy myös kuntiin, miten tätä voisi lähteä selvittämään, kun tämä on vä-hän kaksiosainen. Jos kunnissa on esimerkiksi joku, joka tekee oikaisupyyntöjä aamusta il-taan, niin siellähän ovat kunnatkin sitten vähän solmussa, kun toisaalta pitää saada tehdä. Sehän on ihan selvää. Toisaalta oikeuksien väärinkäyttö on kielletty. Miten löydetään ne il-meiset väärinkäyttäjät? Jos tekee kymmenen oikaisupyyntöä, niin oletko sinä heti väärin-käyttäjä vai et? Tätä lähdetään vähän selvittämään, mitä tälle voisi tehdä. Meillä on oikeus-ministeriössä ja oikeuslaitostyöryhmässä joskus ajateltu, että olisiko sitten oikeudenkäyn-tiin ennakkomaksu. Mutta sitten minä toisaalta ajattelen sitäkin, että no, varmaan 95—98 prosenttia ihmisistä — tämä on nyt sitten minun omasta hatustani vetämäni luku — toimii aivan oikein ja ei käytä oikeuksiaan väärin, päinvastoin ei ehkä haakaan oikeutta, kun olisi tarve. Sitten parin prosentin ihmisten takia pantaisiin kaikille ennakkomaksu. Ja miten sinä sitten taas etsit sen, että se on ollut turha valitus? Tämä haaste ei ole yksinkertainen. Me ol-laan ministeri Ikosen kanssa todettu, että lähdetään miettimään, olisiko tässä joku selvitys-henkilö vai mitä tälle voisi tehdä. Mutta lainsäädäntömuutoksia en kyllä uskalla tälle kau-delle enää lähteä lupaamaan.

Sitten näistä vaaleista: Tätä ovat virkavastuulla Oikeusrekisterikeskus ja ministeriön tie-toturva-asiantuntijat käyneet läpi, niin että tämä on ollut virkavalmistelua. Minä en nyt läh-tökohtaisesti puutu näihin laite- ja pilvipalveluhankkeisiin. Minun ymmärrykseni on se, että ne äänet lasketaan edelleenkin käsin. Siellä on ollut juuri äskettäin koevaalit, ja ne ovat menneet hyvin, ja tästä on puoluesihteereille järjestetty tapaaminen ja keskustelut, ja siellä huomasi, että ainakin edustaja Koskisen puolueen puoluesihteeri oli ihan tyytyväinen tä-hän saatuun selvitykseen, niin että voitte hänen kanssaan keskustella myös siitä tapaami-sesta.

Harmaan talouden kokonaistorjuntaohjelma kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle ja VM:llekin, totta, mutta sitten torjunta on tietysti rikosoikeudellisin keinoin. Sen takia mei-

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

dän on saatava tämä järjestelmä pysymään toimintakykyisenä jatkossakin, koska niin kuin sanoin, tämä on koko selkäranka. Me ei tehdä muilla laeilla oikeastaan mitään, koska ne viimekätiset oikeusturvakeinot haetaan yleisistä tuomioistuimista, hallintotuomioistuimista, työmarkkinaoikeudesta. Se on juuri näin, että tämä on se viimesijainen, jolloin se sitten testataan. Mitä niillä oikeuksilla tekee, jos ei ole viime kädessä ketään, joka sanoo, että nyt ne pitää laittaa voimaan?

Pienten riita-asioiden osalta olisin tuonut jo varmaan laajemmankin — minusta oli hirveän hyvä lähteä kokeilemaan tämmöisellä pienemmällä paketilla — mutta valitettavasti taloudellisista syistä ei pysty tällä hetkellä. Meidän täytyy saada näitä muita sujuvoittamistoimia tuottamaan sitä tulosta.

Vielä tästä oikeudenkäyntikulumaksusta: Minä olen ihan tyytyväinen, että tämä keskustelu nousi siinä mielessä esille, että virkavalmistelussa heillä on velvollisuus tuoda erilaisia ideoita ja me poliitikot sitten päätetään, miten niille käy. Nämä erilaiset keskustelut siitä, kuinka pienet rahat oikeusministeriössä on ja minkä tyypisistä asioista me joudutaan etsimään niitä säästöjä... Ainahan se sitten on näin, mutta joudun sitten pulveroimaan niitä samoja, kun ne ovat tuomioistuin, syyttäjät ja vankeinhoito. Meillä ovat sitten valtuutetut aika pienellä potilla, mutta sieltäkin on jo jouduttu joiltakin leikkaamaan, paitsi tietosuoja-valtuutetulta, jonka työmäärän lisääntyminen tulee pääsääntöisesti EU-oikeudesta, tietosuoja-asetuksesta ja monesta muusta, niin että me ei itse edes voida sille juuri mitään. EU on semmoinen masiina, että sieltä kanssa tulee sitä hommaa niin, että tukka taipuu. Katsotaan, miten tässä käy, mutta poliittisia päätöksiä siitä, että tuotaisiin eduskuntaan, ei ole. On se, että selvitetään asiaa ja katsotaan, minkälainen keskustelu siitä syntyy, ja jos ei se ole hyvä, niin sitten minä en edistä sitä, ja sitten keksitään jotain muuta. Mutta tämä on tärkeä keskustelu, että me nähdään, kuinka tiukoilla OM:n hallinnonala on. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt mennään puhujalistaan, ja sitä jatketaan kello 13:een asti, minkä jälkeen meillä on tauko. — Edustaja Kaunistola.

12.39 Mari Kaunistola kok: Arvoisa rouva puhemies! Kuluneen hallituskauden aikana on käännetty kriminaalipolitiikan suuntaa toden teolla. Olemme johdonmukaisesti kiristäneet rangaistuksia ja rakentaneet lisää vankilapaikkoja, ja tätä työtä jatketaan vielä tälläkin hetkellä. Vanki voi nykyisin olla oikeuden silmissä ensikertalainen vain kerran, eikä tappo rikoksena enää vanhene. Lähisuhdeväkivallan sovittelu päättyi vuoden alusta alkaen, ja tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on nyt kriminalisoitu rikoslaissa entistä selkeämmin. Katujengeihin kytkeytyvistä rikoksista sekä esimerkiksi luvattomien aseiden kanniskelusta julkisella paikalla saa nyt myös aiempaa ankarammat rangaistukset. Syksyn aikana on alettu käsitellä myös terrorististen rikosten kokonaisuudistusta, jossa teemaan kytkeytyviä rikoksia ankaroitetaan. Nämä ovat malliesimerkkejä uudistuksista, joiden avulla otamme jälleen askeleita kohti turvallisempaa Suomea.

Arvoisa rouva puhemies! Budjetin kannalta on erityisen tärkeää varmistaa, että näihin tärkeisiin ja yhteiskunnan kannalta merkityksellisiin uudistuksiin varataan myös asianmukaiset resurssit. Budjettiesityksessä onkin otettu huomioon uudistuksista aiheutuva vankiluvun kasvu, ja myös oikeudenhoidon viranomaisten resursseihin panostetaan.

Rikosseuraamuslaitoksen määrärahat kasvavat ensi vuonna noin viitisen prosenttia, ja koko kauden aikana ne ovat nousseet tähän mennessä jo yli 20 prosenttia. Mikä tärkeintä,

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

resurssien lisäys näkyy konkreettisesti Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstössä. Laitoksen henkilöstö kasvaa ensi vuonna arviolta noin 30 henkilötyövuodella, ja koko hallituskauden aikana se on kasvanut jo noin 90 henkilöllä. Rikosseuraamuslaitoksen resurssien turvaaminen on erityisen kriittistä vankimäärän kasvaessa niin uudistusten myötä kuin muutoinkin. Vankilat ovat tällä hetkellä äärimmillään täynnä ja yliasutettuja, mikä vaikuttaa luonnollisesti niin vankien itsensä kuin henkilöstönkin turvallisuuteen. On hyvä, että hallitus on tunnistanut vankiloiden täyttöasteen nousun ja tekee tilanteen korjaamiseksi aktiivisesti toimia. Rikosseuraamuslaitoksen resursseista sekä sen ohella alan laadukkaasta ja vankilaympäristössä toimimiseen erikoistuvasta koulutuksesta on huolehdittava myös jatkossa, jotta vankiloiden turvallisuus voidaan varmistaa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut turvaamaan myös koko rikosprosessiketjun toimivuuden ja resurssit. Panostamme niin sisäisen turvallisuuden viranomaisten, kuten poliisin, rajaviranomaisten ja suojelupoliisin, resursseihin kuin oikeudenhoidon toimintakyvyn turvaamiseen. Ketjun kaikkien osien resursointi on erityisen tärkeää, jotta kokonaisuus ei jää sakkaamaan yhden toimijan aliresursoinnin vuoksi. On hienoa huomata, että tässä katsotaan asianmukaisesti koko kokonaiskuvaa.

Talouden haastavasta tilanteesta huolimatta hallitus on päättänyt panostaa oikeusvaltion ja sisäiseen turvallisuuteen. Tämä on selkeä arvovalinta. Oikeudenhoitoon kohdistetaan merkittävä määrärahan lisäys, yhteensä 35 miljoonaa euroa. Määrärahojen lisäämisen avulla saamme esimerkiksi tuomioistuinten käsittelyaikoja nopeutettua ja ruuhkia purettua kaikilla oikeusasteilla aina käräjäoikeudesta korkeimpaan oikeuteen asti. Vuosiin venyvät oikeusprosessit ovat merkittävä ihmisoikeusongelma, ja lisäksi ne hidastavat myös talouskasvuamme.

Samalla olemme muun muassa korottaneet rikosuhrimaksua kuluvana vuonna 50 prosentilla, ja se näkyy nyt konkreettisesti budjettiesityksessä. On pelkästään reilua ja oikein, että rikoksenteijät kustantavat rikosten uhrien tukipalveluita. Tämä on pieni kompensatio uhreille aiheutuneista haitoista.

Oikeusministeriön hallinnonalalle kohdistuu siis runsaasti hyviä toimia. Nyt meidän on vain seurattava ja varmistettava, että saamme niistä kaiken hyödyn irti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

12.44 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kiitän ihan aluksi ministeri Merta siitä tärkeästä, arvokkaasta ja merkittävästä työstä, mitä olette tehnyt isänmaan hyväksi. Oikeusministeriön hallinnonala on demokraattisen oikeusvaltiomme selkäranka. Tämä hallitus on valinnut vaikeinakin aikoina panostaa yhteiskuntamme toimintakykyyn ja keinoihin puuttua rikoksiin määrätietoisesti. Katujengeihin kytkeytyvistä rikoksista ja luvottomien aseiden hallussapidosta seuraa aiempaa ankarammat rangaistukset. Vangittu rikollinen voi olla ensikertalainen vain kerran. Tappo ei enää vanhene. Nämä ovat konkreettisia toimia yhteiskuntamme turvallisuuden eteen, joita tällä hallituskaudella olemme määrätietoisesti edistäneet.

Arvoisa puhemies! Samalla kun olemme tiukentaneet rangaistuksia rikollisesta toiminnasta, huolehdimme nyt koko ketjusta. On selvää, että lain kiristyessä on turvattava myös poliisien, oikeuskäsittelyn ja vankiloiden resurssit. Siksi tässä talousarviossa vankilakapasiteettia kasvatetaan ja Rikosseuraamuslaitoksen resursseja lisätään.

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

Arvoisa puhemies! Poliisien määrää nostetaan kohti 8 000:ta poliisia. Lisäksi oikeudenhoidon määrärahoja kasvatetaan, jotta oikeuden käsittelyaikoja voidaan nopeuttaa.

Arvoisa puhemies! Tämä talousarvioon esitetty harkittu kokonaisuus vahvistaa kansalaistemme luottamusta siihen, että oikeus toteutuu ajallaan ja luotettavasti. Luottamus on sisäisen turvallisuuden ydin, ja meidän tärkein tehtävämme on taata kansalaistemme arjen turvallisuus. Tässä talousarviossa turvaamme sen, että jokainen luottaa oikeuden toteutumiseen sekä siihen, että rikollisuudesta rangaistaan. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Karlsson.

12.47 Anette Karlsson sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomalaisen yhteiskunnan keskeinen vahvuus on luottamus, luottamus siihen, että viranomaiset toimivat oikein, ja siihen, että laki koskee yhdenvertaisesti kaikkia. Tämä luottamus ei synny tyhjiössä vaan vaatii määrätietoista toimintaa oikeuslaitoksen toimivuuden turvaamiseksi ja hallinnon läpinäkyvyyden lisäämiseksi.

Turvallisuudesta puhuttaessa huomio kohdistuu usein poliisiin. Poliisin työ on välttämättöntä ja arvokasta, mutta se ei yksin kanna oikeusvaltiota. Poliisi on osa oikeudenhoidon kokonaisuutta, jossa syyttäjät, tuomioistuimet ja rikosseuraamusjärjestelmä ovat yhtä laila ratkaisevassa roolissa. Oikeus toimii ketjuna, ja ketju on vain niin vahva kuin sen heikoin lenkki, kuten täällä aiemminkin salissa tuotiin ilmi.

Opiskelen oikeustiedettä, ja opiskelijoiden keskuudessa on pohdittu paljon oikeusvaltion tilaa. Viime aikoina huolta on esitetty siitä, että lainvalmistelu on ollut heikolla tasolla. Huolestuttavan moni lakiesitys on katsottu perustuslain kannalta ongelmalliseksi perustuslakivaliokunnassa. Kirjoittaessani notaariryötä vero-oikeudesta ja verottajan tiedonsaantioikeudesta tämä tuli konkreettisesti vastaan. Muitakin esimerkkejä löytyy, ja lainsäädännön arviointineuvoston tuoreet kannanotot muun muassa susilakiin liittyen ovat huolestuttavaa kuultavaa. Lainsäädäntöprosessin heikkous uhkaa oikeusvaltion legitimitettiin ja sen myötä kansalaisten luottamusta yhteiskuntaan.

Toinen haaste on järjestelmän toimimattomuus ja pullonkaulat. Laki voi olla huolellisesti kirjoitettu, mutta jos järjestelmä ei kykene käsittelemään asioita kohtuullisessa ajassa, oikeus jää toteutumatta. Viiveet ja ruuhkat eivät ole vain teknisiä ongelmia, vaan ne vaikuttavat suoraan ihmisten kokemukseen oikeudenmukaisuudesta. Oikeusvaltion toimivuus näkyy kaikkein selkeimmin rikosten uhrien asemassa. Uhrille pitkittynyt prosessi on henkilökohtainen ja usein kuormittava kokemus, joka pahimmassa tapauksessa voi estää toipumista ja jättää vääryyden kokemuksen elämään vuosikausiksi. Syytetyn osalta pitkittyneet käsittelyajat tarkoittavat epäselvyyttä tulevasta ja jatkuvaa huolta.

Kansalaisjärjestöjen tekemä työ on tärkeää. Ne tarjoavat tukea, neuvontaa ja inhimillistä kohtaamista silloin, kun viranomaisprosessi tuntuu raskaalta tai etäiseltä. Monelle rikoksen uhrille järjestöt ovat ainoa matalan kynnyksen apu. Siksi huoli niihin kohdistuvista leikkauksista on aiheellinen, vaikka joululahjarahoillakin tätä on pystytty hieman korjaamaan. Kyse ei ole täydentävästä toiminnasta vaan uhrin oikeusturvan tosiasiallisista edellytyksistä.

Oikeuslaitoksen kehittäminen edellyttää pitkäjänteistä työtä. Oikeusjärjestelmä ei kestä jatkuvaa venymistä, vaikka nyt usealla alueella, kuten Itä-Uudellamaalla, venymistä on enemmän kuin sitä saisi odottaa. Tulostavoitteisiin päästään vuosi toisensa perään, ja silti ollaan jatkuvasti jäljessä, koska juttumäärät kasvavat merkittävästi. Silloin kyse on raken-

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

teellisesta ongelmasta. Suomen oikeusjärjestelmään tarvitaan ennakoitavuutta, kokonaisuuden ymmärtämistä ja ratkaisuja, jotka vahvistavat järjestelmän toimivuutta pitkällä aikavälillä. Oikeusvaltion ja oikeuslaitoksen uskottavuus rakentuu hitaasti, mutta se voi heiketä nopeasti, jos ihmiset kokevat, ettei oikeus enää toteudu ajallaan tai yhdenvertaisesti. Siksi oikeuslaitoksen toimivuudesta huolehtiminen ei ole meille kansanedustajille vain oikeudellinen velvollisuus, vaan kyse on luottamuksesta, jonka varaan koko hyvinvointivaltio rakentuu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keto-Huovinen.

12.52 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen oikeusvaltion vahvuus on siinä, että jokainen voi luottaa siihen, että laki on sama kaikille ja että rikoksen uhri saa oikeutta ja että rikoksentehtyjä joutuu vastuuseen rikoksestaan. Tämä luottamus on yhteiskuntamme kivijalka, mutta se ei ole suinkaan itsestäänselvyys. Tätä luottamusta ovat haastaneet vuosia kestänyt rahoitusvaje ja oikeusprosessien pitkät kestot. Käsittelyaikojen pitkittyminen paitsi kuormittaa asianosaisia myös heikentää todistelun luotettavuutta ja luottamusta oikeusjärjestelmäämme. Pitkät käsittelyajat ovat myös viesti oikeudenhoidon henkilöstöön kohdistuvasta kuormituksesta ja juttujen suuresta määrästä. Siksi hallituksen valinta panostaa oikeusvaltion vahvistamiseen myös taloudellisesti haastavina aikoina on ensiarvoisen tärkeä.

Arvoisa puhemies! Hallinnonalan määrärahatasoa on kehyskaudella vahvistettu, ja ensi vuonna hallitus kohdistaa oikeudenhoitoon merkittävän määrärahalisäyksen, yhteensä 35 miljoonaa euroa. Vuosia kestäneet oikeusprosessimme ovat paitsi ihmisoikeusongelma myös talouskasvumme hidaste. Hallitus on kääntänyt tämän kehityksen, kun käsittelyajat ovat kaikissa oikeusasteissamme lyhentyneet. Tämä on oikeusvaltion vahvistamista käytännössä.

Huolta kannan kuitenkin siitä, että hallinnonalalle kohdistuu tuottavuussäästöjä ja leikkauksia samanaikaisesti, kun ict- ja toimitilakustannukset kasvavat hyvinkin voimakkaasti. Lisäksi hallinnonalalle tullessiin uusiin lainsäädäntöön perustuviin tehtäviin ei ole pääsääntöisesti kohdistettu lisäresursseja. Hyvänä esimerkkinä tästä on muun muassa laite-etsintöjä koskeva hallituksen esitys, jossa tuomioistuimille tulee käytännössä 10 000 uutta pakkokeinoasiasia, jotka pitäisi hoitaa samoilla resursseilla.

On ongelmallista, ettei uusiin lainsäädäntöön perustuviin tehtäviin pääsääntöisesti kohdisteta lisäresursseja, sillä uudet tehtävät lisäävät asia- ja työmäärää ja oikeudenhoito, joka on jo ennestään kuormittunut, kuormittuu lisää ja käsittelyajat pitenevät. Tärkeää onkin, että lainsäädäntömuutosten taloudelliset vaikutukset huomioidaan oikeudenhoidon toimijoiden määrärahoissa asianmukaisesti.

Saatujen selvitysten mukaan oikeudenhoidon toimintaympäristö on muuttunut oikeudenhoidon selonteon valmistelusta ja esimerkiksi syyttäjille käsiteltäviksi saapuvien asioiden määrä on kasvanut huomattavasti. Esimerkiksi syyttäjien rästi tällä hetkellä on noin 30 000 juttua. Tämä johtuu osin poliisin resurssien lisäyksistä ja rikostutkintaan tehdyistä kohdennuksista. Vastaavaa poliiseille tehtyä lisäystä ei ole kohdennettu samassa määrin muille rikosprosessitoimijoille, millä on kielteisiä vaikutuksia rikosprosessiketjun toimivuuteen ja joutuisuuteen.

Myös tuomioistuinlaitoksessa vireillä olevien asioiden määrät ja keskimääräiset käsitte-lyajat ovat lakivaliokunnassa saamamme selvityksen mukaan edelleen hyvin korkealla ta-

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

solla, ja ruuhkautuminen on ollut pitkäkestoista, eikä näitä ruuhkia ole vielä saatu purettua näistä lisämäärärahoista huolimatta. Määrärahojen lasku tulevina vuosina tulee vaikeuttamaan tätä tilannetta huomattavasti.

Arvoisa puhemies! Onkin syytä korostaa koko rikosprosessiketjun oikeasuhtaisen ja riittävän resursoinnin tärkeyttä poliisista syyttäjien ja tuomioistuimen kautta aina Rikosseuraamuslaitokseen asti. Lisäresurssien kohdentaminen ainoastaan rikosprosessiketjun alkupäähän sisäministeriön hallinnonalalla toimivalle poliisille ruuhkauttaa toimintaa ketjun myöhemmissä vaiheissa, joiden toimijat kuuluvat oikeusministeriön hallinnonalalle.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana tähän julkisuudessaakin esillä olleeseen lakiluonnokseen, jota oikeusministeriössä ollaan valmistelemassa ja jonka tavoitteena on rajata valtion velvollisuutta korvata syytteistä vapautetun vastaajan oikeudenkäyntikuluja siten, että valtio korvaisi vastaajalle vain sen, mitä se korvaa, jos vastaajalla on oikeusapulain mukainen yksityinen avustaja. Ehdotus todellakin tarkoittaisi sitä, että syytteistä vapautettu vastaaja ei enää saisi valtiolta nykytasosta korvausta omista oikeudenkäyntikuluistaan, vaan valtion varoista korvattaisiin hänen oikeudenkäyntikulujaan 120 euron tuntipalkkion mukaisesti. Tämä kyllä heikentää syytteistä vapautetun henkilön oikeudellista ja taloudellista asemaa, eikä sitä voida pitää missään määrin oikeudenmukaisena. Tältä osin olen iloinen, että ministeri itsekin piti tätä asiaa ongelmallisena.

Arvoisa puhemies! Oikeudenhoidon seuraava selonteko annetaan eduskunnalle ensi vuoden syksyllä, ja odotan sitä mielenkiinnolla. On tärkeää nähdä, miten aiemman selonteon tavoitteet ja toimenpiteet ovat toteutuneet ja miten toimintaa tulee jatkossa kehittää, koska Suomen oikeusvaltio on maailman vahvimpia, ja siitä meidän on syytä olla ylpeitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

12.57 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Lupasin oikeusministerille myös kiitoksia. Aiemmissa puheenvuoroissa nostin esille tämän oikeudenkäyntikululeikkausta koskevan mahdollisen esityksen, jota kritisoin, mutta sen sijaan haluan nyt kiittää siitä, että oikeusministeriössä ollaan tehty vahvaa työtä oikeusprosessien sujuvoittamiseksi, ja olemme myös tehneet vahvaa työtä kriminaalipolitiikan suunnan muuttamisessa.

Erityisen hienoa on se, että nytten keskimääräiset käsittelyajat niin käräjäoikeuksissa kuin myös hovioikeuksissa ja korkeimmassa oikeudessa ja hallinto-oikeudessa ovat kääntyneet laskuun, ja tämä on erityisen merkityksellistä ja tärkeää ihmisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Tällä on myös suuri vaikutus ja merkitys Suomen talouskasvuun, sillä on iso ongelma ja haaste se, että meillä oikeusprosessit pitkittyvät ja erityisesti lupaasiat jylläävät oikeusjärjestelmän jaloissa vuodesta toiseen.

On myös hienoa, että olemme todella tehneet kriminaalipolitiikan suuntaa muuntavia uudistuksia. Esimerkiksi katujengeihin kytkeytyvistä rikoksista tai luvattomista aseiden kanniskelusta julkisella paikalla saa nytten aiempaa ankarammat rangaistukset, ja tämä on tärkeä uudistus.

Pidän myös erityisen tärkeänä sitä, että vanki voi olla ensikertalainen vain kerran eikä tappo enää vanhene. Näillä on erityinen oikeusturvaa vahvistava merkitys meidän yhteiskunnassa, näistä kiitos oikeusministerille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Vikman.

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

12.59 **Sofia Vikman kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitän vielä huomiota tähän, että oikeudenhoidon toimintakyky turvataan. Oikeudenhoitoon kohdistuu merkittävä määrärahalisäys, yhteensä 35 miljoonaa euroa. Se näkyy esimerkiksi tuomioistuinten käsittelyaikojen nopeutumisena. Vuosia kestävät oikeusprosessit ovat olleet paitsi pitkäkestoinen ihmisoikeusongelma myös talouskasvun hidaste. Tämä näkyy selvästi meillä Tampereella. Meillä on ollut valtakunnallisestikin esillä tämä niin kutsuttu sarjavalittaja, ja hänen metodsahan toimii, koska käsittelyajat ovat olleet niin pitkiä.

On oikein ja tervetullutta, että hallitus nyt kääntää tämän kehityksen. Orpon hallituskaudella keskimääräinen käsittelyaika kärjäoikeuksissa esimerkiksi laajojen riita-asioiden kohdalla on lyhentynyt. Viranomaisten toiminnan nopeuttaminen poistaa osaltaan tätä ongelmaa, joka on tullut esiin esimerkiksi Tampereen sarjavalittajan kohdalla, mutta toivon, että oikeusministeriössä jatkossa pohditaan myös muita mahdollisia keinoja, joilla voitaisiin puuttua tällaisiin tilanteisiin, joissa järjestelmää käytetään selvästi epätarkoituksenmukaisella, kaupungin kehittämistä, ihmisten arkea ja talouskasvua heikentävällä tavalla.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen avbröt behandlingen av huvudtiteln.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet.

Andre vice talman Tarja Filatov: Plenum avbryts för riksdagsgruppernas möten och fortsätter klockan 16.

Plenum avbröts klockan 13.01.
